

	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ		Αρχαία Γ Λυκείου
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΒΑΤΖΑΚΑ-ΔΑΓΡΕ- ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΕΛΕΝΗ-ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	
	ΤΜΗΜΑ	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ		

ΑΓΝΩΣΤΟ

Λυκούργου Κατὰ Λεωκράτους 132-134

Ο Λυκούργος στον μοναδικό σωζόμενο λόγο του κατηγορεί για εσχάτη προδοσία τον πλούσιο Αθηναίο έμπορο, Λεωκράτη. Ο τελευταίος μετά από την ήττα των συνασπισμένων Αθηναίων και Θηβαίων στη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.) από τους Μακεδόνες εγκατέλειψε την πατρίδα του και κατέφυγε στη Ρόδο, παρά το αντίθετο ψήφισμα της Αθήνας, διαδίδοντας ότι οι Μακεδόνες κατέλαβαν την πόλη βλάπτοντας με αυτόν τον τρόπο την πατρίδα του.

Αλλά Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. Τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλαυνεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; Ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησεν, ταχύ γ' ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τιν' ὑπομείνειεν. Κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἱ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι. Καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον, τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὧν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; Καὶ μὴν ὧνδρες τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἴη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

μετοικέω-ῶ= κατοικῶ ως μέτοικος

ἐλαύνω/ἐξελαύνομαι= εκδιώκω/εκδιώκομαι

φεύγω= κατηγορούμαι

μεταστάντες= αν μετακομίσουν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος:

«Ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ... τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν »

Μονάδες 20

Γ2. Για ποιο λόγο ο Λυκούργος κατηγορεί τον Λεωκράτη για εσχάτη προδοσία και ποια ποινή προτείνει γι' αυτόν; Πώς αντιμετώπισαν τον Λεωκράτη οι κάτοικοι των πόλεων, στις οποίες προσπάθησε να κατοικήσει; Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με κειμενικές αναφορές.

Μονάδες 10

Γ3α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις:

ὑπερβέβληκε: το απαρέμφατο αορίστου β'

ἐγκατέλιπε: το α' πληθυντικό Υποτακτικής Παρακειμένου ίδιας φωνής

ὑποδεξαμένους: το α' ενικό οριστικής παθητικού αορίστου

ἐβοήθησεν: το γ' πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα στον ίδιο χρόνο και φωνή

μεθέξουσιν: το β' πληθυντικό Υποτακτικής αορίστου Β'

Μονάδες 5

Γ3β. Να βρεθούν οι τύποι:

τήν πατρίδα: δοτική πληθυντικού

οὐδεμία: γενική ενικού ίδιου γένους

κακοί: αιτιατική ενικού του θηλυκού στον υπερθετικό βαθμό

τῶν προδοτῶν: κλητική ενικού

μείζων: τον ίδιο τύπο στον θετικό βαθμό

Μονάδες: 5

Γ4. α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: τῶν ἀνδροφόνων, ἐχθρούς, τῆς αὐτοῦ, παθεῖν, ὑφ' ὑμῶν, τὰ δεινότατα. (μονάδες 6)

β. «ταχύ γ' ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τιν' ὑπομείνειεν»: στο παραπάνω απόσπασμα να αναγνωρίσετε το είδος του ἂν και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (μονάδα 1)

γ. Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής και να την αναλύσετε σε πρόταση: τοὺς ὑποδεξαμένους (μονάδες 3)

δ. εἴ τις μείζων εἴη τιμωρία θανάτου : να κάνετε σύμπτυξη της δευτερεύουσας πρότασης σε μετοχή (μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ 2^Η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὥς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, "Νείμαντος δέ μου," ἔφη, "ἐπίσκεψαι" καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστεροὺς τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὥπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον δίδους φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἰκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠὔξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσφριζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μή τι γένος ἀῖστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνὰς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὅπλα, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τοῦντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζώων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν

προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλίσκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖνσχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεὺς δὲ δι' Ἐπιμηθεὺς ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. 1. Να δώσετε σύντομες απαντήσεις στα επόμενα ερωτήματα παραθέτοντας και το χωρίο του κειμένου που τεκμηριώνει την απάντησή σας:

1. Με ποια υλικά πλάστηκαν τα θνητά όντα;
2. Τι χρησιμοποιούσαν ως στρώμα και στρωσίδι τα ζώα;
3. Ποια ζώα δεν μπορούσαν να γεννήσουν πολλούς απογόνους;

Μονάδες: 3

2. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία τη στήλης Β σύμφωνα με το περιεχόμενο της ενότητας :

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Επιμηθέας	I. ἔμπυρον τέχνην
2. Προμηθέας	II. φυλακαὶ φοβεραὶ
3. Ἥφαιστος	III. κλοπῆς δίκη μετῆλθεν

4. Αθηνά	IV. ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα
5. Δίας	V. οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν
6. Ἄνθρωπος	VI. ἔντεχνον σοφίαν
7. Ζῶα	VII. ἄστροτον καὶ ἄοπλον
	VIII. λαθὼν εἰσέρχεται
	IX. πολιτικὴν (σοφίαν)
	X. ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς

Μονάδες: 7

B1. Πῶς επιτυγχάνεται η επιβίωση των ἐμβίων ὄντων με τη διανομή που ἔκανε ο Επιμηθέας;

Μονάδες: 6

B2. ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί: Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των δώρων του Προμηθέα στους ανθρώπους;

Μονάδες: 4

Γ. 1. γῆς: Να βρείτε ποιες σύνθετες λέξεις που παράγονται από το ουσιαστικό αυτό αποδίδουν το νόημα των ἐπόμενων λημμάτων:

1. Ιδιοκτήτης μεγάλης ἐκτασης γης
2. Επιστήμη που ασχολείται με πετρώματα
3. Χώρος κάτω από την επιφάνεια της γης
4. Χώρος στον οποίο γίνονται αθλήματα
5. Αυτός που αναφέρεται σε ζωή ἔξω από τη γη

Μονάδες: 5

2. λοιπόν: Με ποιες από τις ἀκόλουθες λέξεις του Β αποσπάσματος ἔχει ετυμολογική συγγένεια:

Ἐλλειψη, κατάληψη, λιποτάκτης, λαβίδα, υπόλοιπο

Μονάδες: 5

Δ. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο.

- 1.Κύρια πηγή πληροφοριών για τη ζωή του Πλάτωνα είναι μια επιστολή γραμμένη από τον ίδιο.
- 2.Από νεαρή ηλικία ο Πλάτωνας ενδιαφερόταν για τα πολιτικά ζητήματα.
- 3.Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στη Σικελία έληξε άδοξα.
- 4.Ο Πλάτωνας βρέθηκε δεύτερη φορά στη Σικελία το 366 π.Χ.
- 5.Στη σχολή του Πλάτωνα περιλαμβανόταν η διδασκαλία μαθηματικών και διαλεκτικής.
- 6.Το θέμα του διαλόγου *Πρωταγόρας* είναι η δικαιοσύνη και πως μπορεί να διδαχθεί.
- 7.Ο μύθος έχει συμβολική αξία και μπορεί να οδηγήσει με ακρίβεια στην επιστημονική και φιλοσοφική γνώση.
- 8.Η σοφιστική διάλεξη είναι ακατάλληλη για τη φιλοσοφική αναζήτηση, αλλά προσφέρεται για τα δικαστήρια και τις πολιτικές συνελεύσεις.
- 9.Το έργο *Πρωταγόρας* κλείνει με σαφείς απαντήσεις για τα ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή του.
- 10.Ο Σωκράτης παρουσιάζεται ως υπέρμαχος της σχετικότητας.

Μονάδες: 10

Ε. Να σχολιάσετε την ισορροπία του οικοσυστήματος όπως φαίνεται στο μύθο που διηγείται ο Πρωταγόρας σε συνδυασμό με τις πληροφορίες του επόμενου κειμένου:

Τα οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται από την τάση να διατηρούν σε ισορροπία τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των διάφορων βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων τους. Η ισορροπία όμως αυτή των οικοσυστημάτων δεν αντιπροσωπεύει μια στατική κατάσταση. Αντίθετα, οι σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των παραγόντων ενός οικοσυστήματος μεταβάλλονται συνεχώς και ποσοτικά και ποιοτικά. Οι μηχανισμοί όμως αυτορρύθμισης που διαθέτει κάθε οικοσύστημα το

κάνουν ικανό να επαναφέρει την ισορροπία στις σχέσεις μεταξύ βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων, όποτε μια μεταβολή τείνει να τις απορρυθμίσει. Ένα λιβάδι, για παράδειγμα, μπορεί να φιλοξενήσει ένα συγκεκριμένο αριθμό φυτοφάγων ζώων που είναι ανάλογος με την ποσότητα της διαθέσιμης τροφής (χορτάρι). Αν όμως για κάποιο λόγο, όπως για παράδειγμα εξαιτίας μιας περιορισμένης πυρκαγιάς, μειωθεί η ποσότητα της διαθέσιμης τροφής, θα μειωθεί αναλογικά και ο πληθυσμός των φυτοφάγων ζώων για τα οποία μπορεί να εξασφαλιστεί τροφή από το οικοσύστημα.

Ο όρος «ποικιλότητα» αναφέρεται στα διαφορετικά είδη οργανισμών που υπάρχουν σε ένα οικοσύστημα. Η ποικιλότητα των οικοσυστημάτων, αν και φαινομενικά αντιβαίνει στην ισορροπία τους, καθώς θα ήταν αναμενόμενο οι πιο απλές δομές να είναι και πιο σταθερές, αντίθετα την ενισχύει. Πράγματι, όσο μεγαλύτερη ποικιλότητα έχει ένα οικοσύστημα, τόσο πιο ισορροπημένο είναι. Αυτό συμβαίνει, γιατί τα οικοσυστήματα με μεγαλύτερη ποικιλότητα παρουσιάζουν και μεγαλύτερη ποικιλία σχέσεων μεταξύ των βιοτικών παραγόντων τους. Έτσι, όποτε μια μεταβολή διαταράσσει την ισορροπία τους, υπάρχουν αρκετοί διαθέσιμοι μηχανισμοί αυτορρύθμισης που την αποκαθιστούν.

Βιολογία Γενικής Παιδείας, Γ Τάξης Γενικού Τάξης

Μονάδες: 10